RESOLUCIJA EVROPSKEGA PARLAMENTA (EU) 2021/1678

z dne 29. aprila 2021

s pripombami, ki so del sklepa o razrešnici glede izvrševanja proračuna Skupnega podjetja Shif2Rail za proračunsko leto 2019

EVROPSKI PARLAMENT,

— ob upoštevanju sklepa o razrešnici glede izvrševanja proračuna Skupnega podjetja Shift2Rail za proračunsko leto 2019,

— ob upoštevanju člena 100 in Priloge V Poslovnika,

— ob upoštevanju mnenja Odbora za promet in turizem,

— ob upoštevanju poročila Odbora za proračunski nadzor (A9-0111/2021),

A. ker je bilo Skupno podjetje Shift2Rail (v nadaljnjem besedilu: skupno podjetje) ustanovljeno junija 2014 z Uredbo (EU) št. 642/2014, in sicer za deset let;

B. ker so ustanovni člani Evropska unija, ki jo zastopa Komisija, in partnerji iz železniške industrije (glavni deležniki, vključno s proizvajalci železniške opreme, železniški prevozniki, upravljavci infrastrukture in raziskovalni centri), drugi subjekti pa lahko v skupnem podjetju sodelujejo kot pridruženi člani; ker prispevki drugih članov razen Unije ne bi smeli biti omejeni samo na pokrivanje upravnih stroškov in sofinanciranje, potrebno za izvajanje ukrepov na področju raziskav in inovacij, temveč bi morali biti povezani tudi z dodatnimi dejavnostmi;

C. ker so glavni cilji skupnega podjetja prispevati k vzpostavitvi enotnega evropskega železniškega območja ter povečati privlačnost, konkurenčnost, trajnostnost in povezanost evropskega železniškega sistema, s čimer bo med drugim olajšalo preusmeritev s cestnega in zračnega na železniški prevoz;

D. ker skupno podjetje od maja 2016 samostojno deluje;

Splošno

1. ugotavlja, da je Računsko sodišče v svojem poročilu o zaključnem računu skupnega podjetja za proračunsko leto 2019 (v nadaljnjem besedilu: poročilo Računskega sodišča) navedlo, da zaključni račun skupnega podjetja v vseh pomembnih vidikih pošteno predstavlja njegov finančni položaj na dan 31. decembra 2019 ter njegov poslovni izid, denarne tokove in gibanje kapitala za tedaj končano leto v skladu z njegovo finančno uredbo in računovodskimi pravili, ki jih je sprejel računovodja Komisije; na podlagi poročila Računskega sodišča ugotavlja, da so transakcije, povezane z zaključnim računom, v vseh pomembnih pogledih zakonite in pravilne;

2. ugotavlja, da je za obdobje, določeno v uredbi, najvišji prispevek Unije za skupno podjetje 450 000 000 EUR (vključno s prispevki Efte), ki se izplača iz proračuna programa Obzorje 2020; ugotavlja, da morajo vsi člani skupnega podjetja razen Unije (industrijsko združenje) prispevati sredstva v vrednosti vsaj 470 000 000 EUR, ki vključujejo stvarni in denarni prispevek za operativne in upravne stroške skupnega podjetja v višini vsaj 350 000 000 EUR in stvarni prispevek v višini vsaj 120 000 000 EUR za dodatne dejavnosti skupnega podjetja;

3. ugotavlja, da so v skupnih podjetjih, ki prejemajo finančni prispevek zasebnih članov, uveljavljeni različni postopki; poziva k uskladitvi izračuna stvarnih prispevkov v vseh skupnih podjetjih, saj bi ta skupni postopek omogočil uvedbo preglednih in učinkovitih metod vrednotenja, z njimi pa bi bilo mogoče opredeliti dejansko vrednost prispevka; poziva Računsko sodišče, naj omogoči nadzor nad revizijami neodvisnih zunanjih revizorjev; poziva tudi, naj se vzpostavi ustrezen pravni okvir, s katerim bi poskrbeli, da bo znesek finančnega prispevka ob izteku programa izpolnil zahteve; ugotavlja, da bi lahko pravni okvir vključeval zahtevo, da je treba zasebni prispevek poravnati prej ali istočasno kot ustrezni prispevek Unije;

4. ugotavlja, da pri raziskovalnih in inovacijskih dejavnostih skupnega podjetja sodeluje več kot 400 javnih in zasebnih subjektov, ki predstavljajo železniški sektor;

5. poudarja prispevek skupnega podjetja k doseganju ciljev iz evropskega zelenega dogovora; v zvezi s tem pozdravlja prizadevanja skupnega podjetja na področju raziskav in inovacij, da bi v Evropi dosegli bolj trajnosten, digitalen, konkurenčen, zanesljiv in privlačen železniški sistem;

6. podpira predlagano vzpostavitev evropskega partnerstva za raziskave in inovacije na področju železnic, da bi nadgradili uspeh skupnega podjetja; poudarja, da je treba preučiti možnosti za financiranje programov in projektov v okviru programov Unije, kot so Instrument za povezovanje Evrope, načrt za digitalno Evropo, Evropski sklad za regionalni razvoj in Kohezijski sklad, ter razviti sinergije med novim partnerstvom in obstoječimi mehanizmi financiranja;

7. meni, da bi moral naslednik skupnega podjetja v raziskovalni program vključiti skupno delo z drugimi načini prevoza, da bi utrli pot nemotenemu in integriranemu prevozu; poudarja, da bi morala biti ena od prednostnih nalog naslednika skupnega podjetja avtomatizacija in digitalizacija železniškega sektorja;

8. poziva Komisijo, naj zagotovi, da bo prihodnji program dejavnosti skupnega podjetja spoštoval zahteve in cilje, ki jih določa pravo Unije na področju blažitve podnebnih sprememb in digitalizacije, ter upošteval strategije na tem področju, ki sta jih pripravili Komisija in industrija;

Upravljanje proračuna in finančno poslovodenje

9. ugotavlja, da je razpoložljivi končni proračun v letu 2019, vključno s ponovno vnesenimi neporabljenimi proračunskimi sredstvi iz prejšnjih let, namenskimi prejemki in prenosi v naslednje proračunsko leto, vključeval sredstva za prevzem obveznosti v znesku 83 071 000 EUR in sredstva za plačila v znesku 81 563 000 EUR; ugotavlja, da je v letu 2019 stopnja porabe sredstev za prevzem obveznosti znašala 97 %, stopnja porabe sredstev za plačila pa 86 %;

10. je seznanjen, da so aktivna proračunska sredstva iz programa Obzorje 2020, ki so bila skupnemu podjetju na voljo leta 2019, znašala 80 197 000 EUR za prevzem obveznosti in 78 569 000 EUR za plačila; na podlagi poročila Računskega sodišča ugotavlja tudi, da je skupno podjetje do konca leta 2019 izvršilo 100 % sredstev za prevzem obveznosti in 88 % sredstev za plačila, ki so bila na voljo za projekte programa Obzorje 2020, in da so vnaprejšnja plačila za projekte programa Obzorje 2020, izbrane na javnem razpisu v letu 2019, predstavljala 65 % vseh plačil za operativne dejavnosti v tem proračunskem letu;

11. ugotavlja, da so v okviru programa Obzorje 2020 do konca leta 2019 člani iz industrije zagotovili potrjene prispevke v skupni višini 76 827 000 EUR, kar je vključevalo potrjene stvarne prispevke v skupni višini 68 645 000 EUR, poleg tega pa še stvarne prispevke za dodatne dejavnosti v skupni višini 182 506 000 EUR, medtem ko je Unija zagotovila denarni prispevek v skupni višini 221 743 000 EUR;

12. ugotavlja, da je skupno podjetje v letu 2019 na javnem razpisu izbralo 17 predlogov (izmed 48 prejetih) in zanje podpisalo sporazume o nepovratnih sredstvih, pri čemer ena tema ni bila pokrita; poleg tega ugotavlja, da se bo na osnovi podpisanih sporazumov o nepovratnih sredstvih za izbrane raziskovalne in inovacijske dejavnosti zagotovilo do 74 760 000 EUR od skupne vrednosti 148 551 000 EUR ter da so se v zvezi s tem drugi člani (ustanovni člani razen Unije in pridruženih članov) dogovorili, da bodo svoje zahtevke za financiranje omejili na 44,44 % skupnih stroškov projekta (tj. neto 41,44 % za drugega člana ob upoštevanju njegovih obveznosti); ugotavlja, da je na razpisu leta 2019 sodelovalo 90 malih in srednjih podjetij (20 %) ter da jih je bilo 40 izbranih za financiranje (44,4 %), poleg tega pa mala in srednja podjetja predstavljajo 30 % subjektov, izbranih v odprtih razpisnih postopkih za projekte; ugotavlja, da sta bila v prvem četrtletju leta 2019 podpisana dva sporazuma o nepovratnih sredstvih, povezana z razpisom iz leta 2018;

13. ugotavlja, da se je ob koncu leta 2019 izvajalo 72 projektov (32 razpisnih postopkov za člane in 40 odprtih razpisnih postopkov): 56 projektov se je izvajalo v okviru šestih inovacijskih programov, 10 projektov v okviru medsektorskih dejavnosti in 6 projektov v okviru inovacijskega programa X;

Uspešnost

14. ugotavlja, da skupno podjetje uporablja specifične ključne kazalnike uspešnosti iz programa Obzorje 2020 za spremljanje uspešnosti in medsektorskih vprašanj, pa tudi lastne ključne kazalnike uspešnosti, na primer za učinkovitost sistema železniškega prevoza; ugotavlja, da je skupno podjetje v letu 2019 nadaljevalo pripravo naslednje različice modela ključnih kazalnikov uspešnosti (ki je bil leta 2018 predstavljen kot različica 1) ter da je bila različica 2.0 v obliki spletnega orodja predstavljena na seji upravnega odbora novembra 2019;

15. poziva skupno podjetje, naj pregleda svojo komunikacijsko strategijo ter poskrbi, da bodo ustrezni deležniki seznanjeni z njegovim poslanstvom, dejavnostmi in dosežki;

16. poziva Komisijo in Računsko sodišče, naj razvijeta poglobljeno metodo za spremljanje uspešnosti, da bi ocenila dodano vrednost skupnega podjetja, v oceno pa naj vključita socialni učinek, vpliv na zaposlovanje in učinek za trg; meni, da bi bilo treba rezultate ocene uporabiti za prihodnje financiranje ali prerazporeditev sredstev Unije;

17. ugotavlja, da je do konca leta 2019 več kot 50 % programa skupnega podjetja v zvezi z raziskovalnimi in inovacijskimi dejavnostmi doseglo šesto od sedmih ravni tehnološke pripravljenosti, kar zadeva predstavitve delovanja (ki naj bi se končale leta 2022), ter da so bile načrtovane dejavnosti na splošno izvedene pri vseh projektih, saj je v navedenem letu le osem tehnoloških demonstratorjev/delovnih področij izvedlo manj kot 80 % načrtovanih dejavnosti (od tega en tehnološki demonstrator manj kot 50 %), pa tudi, da je skupno podjetje začelo izvajati raziskovalne in inovacijske dejavnosti iz razpisa iz leta 2019;

18. ugotavlja, da tekoče dejavnosti skupnega podjetja napredujejo in da je za leto 2022 načrtovana njihova predstavitev, da so sestavni deli bolj sistemske preobrazbe železnic, ki strateško temelji na agendi za digitalizacijo in zelenem dogovoru Komisije, ter da je bila septembra 2019 organizirana prva delavnica za zbiranje zamisli o naslednjem partnerstvu in ambicijah železniškega sektorja, ki se je je Komisija udeležila kot opazovalka; poleg tega ugotavlja, da je skupno podjetje prispevalo k oceni svojega učinka, ki jo je usklajeval generalni direktorat za raziskave in inovacije, ter k študiji o podporni analizi za opredelitev prihodnjega partnerstva za raziskave in inovacije v železniškem sektorju v naslednjem večletnem finančnem okviru, ki jo je usklajeval generalni direktorat za mobilnost in promet, ter pomagalo pri pripravi dokumenta na visoki ravni o svojem nasledniku; ugotavlja, da je skupno podjetje oktobra 2019 predstavilo katalog rešitev, v katerem je poudarilo koristi svojih rešitev za končne uporabnike, prevoznike, upravljavce infrastrukture in/ali dobavitelje, pa tudi navedlo, kdaj bodo rešitve pripravljene za uporabo;

19. ugotavlja, da je skupno podjetje leta 2019 doseglo napredek pri uresničevanju ciljev, s tem ko je pri izvrševanju programa Shift2Rail zagotovilo uspešno in učinkovito dobro finančno poslovodenje; ugotavlja, da se ocenjuje, da skupni stroški projekta za dejavnosti, izvedene v letu 2019, znašajo 117,5 milijona EUR (od tega so 98,9 milijona EUR priskrbeli drugi člani);

20. ugotavlja, da je po podatkih iz poročila Računskega sodišča stopnja izvajanja v zvezi z razpisnimi postopki za dejavnosti, dodeljene skupnemu podjetju, v okviru programa Obzorje 2020 ob koncu leta 2019 znašala 78 %;

21. meni, da je treba vprašanje pravic intelektualne lastnine obravnavati v vseh pogodbah, ki lahko privedejo do predvidenega cilja ali rezultata izvajanja, pri čemer je njihov namen zaščititi pravice posameznih ustvarjalcev, prav tako pa posredovati podrobnosti o tem, kako se bodo pravice uporabljale v prihodnosti; meni, da bi morali biti glede na to, da se dejavnost financira tudi z javnimi sredstvi, rezultati pregledni in dostopni javnosti, prav tako pa bi morali po potrebi izpolnjevati posebne zahteve, na primer v zvezi z interoperabilnostjo; poziva Komisijo, naj vzpostavi pravni okvir za pravice intelektualne lastnine in njihovo izvajanje na trgu, ki bo zajemal posebne zahteve in razdelitev dobička;

Uslužbenci in javna naročila

22. ugotavlja, da je bilo 31. decembra 2019 zasedenih 24 delovnih mest, na katerih so bili trije napoteni nacionalni strokovnjaki, pet začasnih uslužbencev in 16 pogodbenih uslužbencev, kar je v skladu s kadrovskim načrtom, poleg tega pa je skupno podjetje za zagotovitev neprekinjenega poslovanja izjemoma za eno leto zaposlilo pogodbenega uslužbenca, ki je nadomeščal dolgotrajno odsotnega začasnega delavca, kot je predvideno v kadrovskih predpisih; je seznanjen z visoko fluktuacijo uslužbencev v skupnem podjetju, ki je posledica dejstva, da ima skupno podjetje v nasprotju s skoraj vsemi drugimi institucijami, agencijami in skupnimi podjetji Unije kadrovski načrt, v katerem je 25 % delovnih mest za začasne uslužbence in 75 % za pogodbene uslužbence;

23. na podlagi letnega poročila o dejavnostih skupnega podjetja za leto 2019 ugotavlja, da iz ključnih kazalnikov uspešnosti v zvezi z uravnoteženo zastopanostjo spolov za zadevno leto izhaja, da je bil delež žensk v upravnem odboru s samo 16 % zelo nizek, medtem ko je njihov delež med vsemi predstavniki skupnega podjetja znašal 33 % in med člani znanstvenega odbora prav tako 33 %;

24. ugotavlja, da je skupno podjetje v letu 2019 v skladu z načeli iz finančne uredbe in smernicami Komisije izvedlo javne razpise v zvezi z železniškimi prevozniki in podpornimi storitvami za skupno podjetje ter da do konca leta 2019 dva razpisa še nista bila zaključena;

Notranja revizija

25. ugotavlja, da je služba za notranjo revizijo leta 2019 revidirala postopek o dodeljevanju nepovratnih sredstev, od opredelitve tem razpisa do podpisa sporazuma o nepovratnih sredstvih, ter da je v končnem revizijskem poročilu iz oktobra 2019 priznala, da skupno podjetje strogo nadzoruje trajanje pripravljalne faze, da izpolnilo roke za dodelitev nepovratnih sredstev v programu Obzorje 2020; ugotavlja, da je skupno podjetje v zvezi s štirimi pomembnimi priporočili vodstvu začelo izvajati popravne dejavnosti, opredeljene v akcijskem načrtu;

26. ugotavlja, da je skupno podjetje do konca leta 2019 sporočilo, da je izvedlo vsa priporočila iz omejenega pregleda izvajanja standardov notranje kontrole, ki je bil opravljen leta 2018;

Notranja kontrola

27. na podlagi poročila Računskega sodišča ugotavlja, da je skupno podjetje uvedlo zanesljive postopke predhodnih kontrol na podlagi finančnih in operativnih pregledov dokumentacije ter da mora izvajati novi okvir Komisije za notranjo kontrolo, ki temelji na 17 načelih notranje kontrole; na podlagi poročila Računskega sodišča ugotavlja tudi, da je skupno podjetje konec leta 2019 že zaključilo analizo vrzeli na podlagi obstoječega sistema notranje kontrole in pripravilo kazalnike za oceno uspešnosti novih načel notranje kontrole in z njimi povezanih značilnosti;

28. ugotavlja, da je skupno podjetje aprila 2019 ocenilo svoje raziskovalne in inovacijske dejavnosti s tretjo kontrolno točko, pri kateri so se upoštevali izdelki in poročila, predloženi med letnim pregledom projektov v letih 2015, 2016 in 2017, ki so ga usklajevali drugi člani, poleg tega pa je zagotovilo, da so se ustrezno uporabljala priporočila, podana med prejšnjo oceno s kontrolno točko; ugotavlja tudi, da so bili nekateri predloženi izdelki neustrezne kakovosti, da je skupno podjetje večkrat zahtevalo ponovno predložitev izdelkov in začasno zavrnilo tehnična in finančna poročila ter da je ta postopek še vedno precej zahteven, saj vnaprejšnje načrtovanje ni mogoče; ugotavlja, da je skupno podjetje v letu 2019 pri nekaterih projektih pilotno uvedlo nov proces stalnega pregledovanja za izdelke, ki je povezan s kontrolno točko v trenutku letnega pregleda in je štel za uspešnega; poziva skupno podjetje, naj poroča o novostih v zvezi s tem;

29. ugotavlja, da je skupno podjetje še naprej izvajalo svojo strategijo za boj proti goljufijam za obdobje 2017–2020, ki je dopolnjevala strategijo programa Obzorje 2020; poleg tega ugotavlja, da se za poročanje o rezultatih dejavnosti za preprečevanje in odkrivanje goljufij uporablja pet kazalnikov ter da je bil akcijski načrt za izvajanje, ki zajema različne stopnje cikla boja proti goljufijam (preprečevanje, odkrivanje, preiskovanje in popravni ukrepi), leta 2019 pregledan;

30. na podlagi poročila Računskega sodišča ugotavlja, da je skupna revizijska služba Komisije pristojna za naknadno revizijo plačil za projekte v programu Obzorje 2020, ki jih je izvršilo skupno podjetje, ter da je na podlagi rezultatov naknadnih revizij, ki so bili na voljo konec leta 2019, skupno podjetje poročalo o reprezentativni stopnji napake v višini 1,54 % in stopnji preostale napake v višini 0,91 % za projekte programa Obzorje 2020 (obračuni in končna plačila); na podlagi predloga Komisije o uredbi o programu Obzorje 2020 ugotavlja, da je tveganje napake na letni osnovi od 2 do 5 % ob upoštevanju stroška nadzora, poenostavitve predlaganih ukrepov za zmanjšanje kompleksnosti pravil in tveganja, povezanega s povračilom stroškov raziskovalnega projekta, realističen cilj ter da je končni cilj, da se stopnja preostale napake ob zaključku programov čim bolj približa 2 %, po tem ko je upoštevan finančni vpliv vseh revizij ter popravnih in obnovitvenih ukrepov;

31. ugotavlja, da je Računsko sodišče med kontrolo operativnih plačil revidiralo naključno vzorčena plačila iz programa Obzorje 2020, izvršena v letu 2019, na ravni končnih upravičencev, da bi potrdilo stopnje napak iz naknadnih revizij, ter da so bile s temi podrobnimi revizijami razkrite manjše količinsko opredeljive napake, povezane s prijavljenimi stroški dela, glavna vira napak pa sta bila prijavljene delovne ure na praznik in uporaba cen na enoto, vključno z ocenjenimi elementi, ki so znatno odstopali od dejanskih cen na enoto;

32. ugotavlja, da življenjepisi in izjave o interesih upravnega odbora niso objavljeni; poziva skupno podjetje, naj v skladu z okvirom za preglednost objavi življenjepise in izjave o interesih upravnega odbora ter omogoči uporabnikom prijazen dostop do njih.